

מצווה וחובה לקנות תכשיטים לאשה!

Category: כי תשא, שמות

עם ישראל אוסף את השברים מאירוע עגל הזהב, ואז מצווה להציב על ארון הברית שני דמויות עם צורת פני אדם! על תשובת המשקל לחטא העגל, וכיצד אנחנו נתקן את הזהב.

מה לפסח בחג פורים?

בחג הפורים סיפרה לי מישהי שהיא מיהרה מאוד לרוץ לבית הכנסת לשמיעת המגילה, היא נחפזה מהר לארון הספרים בביתה וחטפה מגילה בידה כדי להקשיב לקריאה. היא הגיעה לבית הכנסת שניות ספורות לפני שהחזן התחיל לקרוא את מגילת אסתר, כשכולה מתנשפת התיישרה, פתחה את המגילה שהביאה עמה מהבית, והנה שוד ושבר! זאת הגדה של פסח!

אמרתי לה שמאת ה' היתה זאת והיא לא טעתה, שכן ישנה הלכה בשולחן ערוך בתחילת הלכות פסח ש"חכמים הראשונים תקנו בזמן שבית המקדש היה קיים שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלושים יום לפני הרגל", דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח.

אמרתי לה איפה שהיא לא איחרה למגילה, אלא להיפך, היא היתה הראשונה להתחיל בהכנות לחג הפסח. והיות שאדמו"ר הזקן ממשיך שם בהלכה ב' ש"תקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב בית המקדש שכל חכם היה שונה לתלמידיו הלכות הרגל ל' יום לפניו", חשבתי לעצמי שצריך לדבר היום על הלכות פסח.

לא נדבר על הניקיונות מהחמץ, כי זה יזכיר לכולם את העבודה הקשה לקראת חג הפסח והמצב רוח של כולם ירד! כולם גם יודעים שצריך לקנות מצות לפסח, ומי רוצה לחשוב על זה שצריכים להחליף את הכלים לפסח! חיפשתי א"כ משהו 'אובייקטיבי' שקשור לפסח וגם לפרשת השבוע שלנו!

למה כרובים?

הנושא החם בפרשתנו הוא חטא העגל. זהו דבר שעד היום קשה להבין: היתכן שבני ישראל, "עם חכם ונבון", ארבעים יום לאחר מתן תורה עשו עגל?! הרי שתי הדברות הראשונות "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו" ודוקא על הדברות הללו הם עברו וחטאו? וכמו שהמדרש אומר שהקב"ה אמר למשה: "ישראל הניחו השמונה שנתתי להם על ידי משה וחטאו בשמים ששמעו מפי".

ככל שמנסים למצוא הסבר לזה אי אפשר להבין כיצד קרה כדבר הזה. ואכן משה רבינו היה

צריך לעלות שוב לקב"ה ולבקש רחמים על עמו ישראל כדי שהקב"ה ימחל להם על כך. ולבסוף, ביום הכיפורים, מחל הקב"ה לבני ישראל, וכמו שרש"י מביא בפרשתנו "ב' בתשרי נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדבריך, ומסר לו לוחות אחרונות, וירד והתחיל לצוותן על מלאכת המשכן". הדרך שהקב"ה הורה לישראל לכפר על חטא העגל זהו דווקא על ידי בניית המשכן ולכן המשכן נעשה מזהב וכמו שהמדרש תנחומא אומר "יבוא זהב שבמשכן וכפר על זהב שנעשה בו העגל".

אבל תמיד כשאנו קוראים על בניית המשכן ולומדים על הכלים ☞ אפשר להבין מדוע צוה הקב"ה לעשות את הארון, המנורה, השולחן המזבח; אבל יש דבר אחד שמעורר תמיהה ☞ מה הצורך בכרובים? הכרובים היו מעל הכפורת שמכסה את הארון. הם היו בדוגמת פרצוף של תינוק זכר ונקבה, "ובשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגלין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה ואומרים להן ראו חבתכם לפני המקום כחיבת זכר ונקבה" (יומא נה, א), וכמו שהגמרא אומרת (ב"ב צט, א) "פניהם איש אל אחיו בזמן שישראל עושין רצונו של מקום".

כלומר, שהכרובים היו נראים כמו גבר ואישה והם היו המדד' ו'אבן הבוחן' ששיקפו את היחסים בין עם ישראל והקב"ה; בזמן שישראל עושים רצונו של מקום היו הכרובים מתבקים אחד את השני, אבל בזמן שאין עושין רצונו של הקב"ה ☞ כל אחד מהכרובים היה מסתכל לכיוון אחר, כמו זוג שרבים אחד עם השני.

וכאן נשאלת השאלה שכולם שואלים: כל מטרת בניית המשכן הייתה, כאמור, על מנת לכפר לישראל על חטא העגל, שהחטא היה שהם עשו 'צורה' מסוימת ועבדו לה, וכאן, בתוך בית המקדש, עושים צורות של אנשים על ארון הברית?! והרי על זה כתוב במפורש בדיברה השנייה שאותה שמענו מהקב"ה בעצמו "לא תעשה לך פסל וכל תמונה", ואילו כאן הקב"ה מצווה במפורש שנעשה "פסל" של תינוק בתוך בית המקדש!

ככה חוזרים בתשובה

ואולי יש לומר. ישנו מושג בהלכה שנקרא "תשובת המשקל", כלומר, כיצד ניתן לדעת שיהודי חזר בתשובה בשלימות, אומר הרמב"ם (בהלכות תשובה) "איזוהי תשובה גמורה זה שבא לידו דבר שעבר בו ואפשר בידו לעשותו ופרש ולא עשה מפני התשובה, לא מיראה ולא מכשלון כוח, ☞ זהו בעל תשובה גמורה".

לדוגמא, ישנם אנשים שיש להם מחלה לגנוב חפצים מחנויות, כיצד אדם כזה יודע שהוא נגמל ונרפא מהמחלה הזאת, כאשר הוא נמצא באותה חנות ובאותה שעה שתמיד היה נוהג לגנוב ואין איש רואה אותו ובכל זאת הוא אינו גונב אז הוא יודע שהוא נגמל ממחלתו.

זאת אומרת, כאשר נמצאים באותו מצב ממש ולא חוטאים ☞ זוהי תשובה שלימה וגמורה. ולכן כאן, היות שעם ישראל חטא בחטא של עשיית "פסל מסכה" מזהב, לפיכך בתור "תשובת

המשקל" היה עליהם לעשות צורה מזהב, ולא רק שזה לא יהיה לשם עבודה זרה, אלא זה יהיה הדבר שמקרב אותם אל הקב"ה יותר מכל דבר אחר, וכמו שהמדרש (ילקוט תרומה שס"ח) אומר "יבוא זהבו של כפורת ויכפר על זהבו של עגל", ולכן היות שכל המטרה של המשכן היה כדי לכפר על מעשה העגל [?] דווקא בו עשו צורות מזהב כדי שעל ידי זה הם יתרפאו מ"המחלה" של העבודה-זרה.

בעל 'תכשיט'

כיום לאחר שחרב בית המקדש אנו עדיין עסוקים בלכפר על חטא העגל, וכדברי המדרש "אין לך דור ודור שאינו נוטל מחטאו של עגל", וא"כ כיצד מכפרים על החטא בימינו? אלא שגם היום ישנן מצוות שאנו עושים באמצעות זהב, כמו הטבעת זהב שבאמצעותה מקדש החתן את הכלה, אע"פ שניתן היה לקדש עם טבעת כסף, וכמו שהרבי אומר שאע"פ שיש מקום דווקא לטבעת של כסף בכל זאת לפועל נוהגים לקדש בטבעת עשויה מזהב (ראה תורת מנחם ח"י עמ' 129).

וכאן אנו באים להלכה שהזכרנו בתחילת דברינו "שלושים יום קודם החג". אדמו"ר הזקן בשו"ע (ס' תקכט סעיף ח) פוסק "שכל ז' ימי הפסח וח' ימי החג וכן ביו"ט של עצרת חייב אדם להיות שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלווים אליו ושמחה זו היא מ"ע מהתורה .. כיצד משמחן הקטנים נותן להם קליות ואגוזים והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו".

הרי שההלכה קובעת שלפני כל חג על הבעל לקנות לאשתו בגדים ותכשיטים, ואע"פ שלא כתוב שזה צריך להיות דווקא מזהב, אבל בפשטות תכשיטים הם בדרך כלל מזהב.

ויש לומר בדרך אפשר, מדוע המצוות שמקיימים בזהב הם דוקא כאלה שגברים מחויבים לתת לנשים, היות שכידוע הנשים לא רצו לתת את תכשיטי הזהב שלהן לעגל, והגברים היו אלו שתרמו זהב לעגל וכמו שרש"י מביא על המילים "באזני נשיכם" [?] "אמר אהרון בליבו הנשים והילדים חסים בתכשיטיהן, שמא יתעכב הדבר ובתוך כך יבוא משה, והם (הגברים) לא המתינו ופרקו מעל עצמן".

משא"כ כשהגיעו לבניית המשכן הנשים שמחו לתרום, וכמו שהרמב"ן אומר על הפסוק "ויבואו האנשים על הנשים" (שמות לה, כ"ב) [?] "כי טעם על הנשים שהן היו שם בראשונה והאנשים נטפלו להן".

והיות שהאריז"ל אמר שהדור שלנו הוא גלגול של דור המדבר, לכן רואים שדווקא בדורנו יש לגברים את האפשרות לתת מתנות יקרות כאלו לנשים שזהו תיקון ו'תשובת המשקל' על חטא העגל, והיות שנשים תמיד דואגות שהגברים יקיימו את כל המצוות שחייבים בהם הרי על אחת כמה וכמה במצווה חשובה כזאת.

שיהיה לכולנו פסח כשר ו"שמח".